Број 223. У Новом Саду, у недељу 8. октобра 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Ave Croatia!..

Још се није ни слегао вал хрватскога одушевљења после прославе и конгреса, а из сјеверно-западнога кута Хрватске, чује се задњи јаук умирује хрватске дјеце: Ave Croatia, morituri te salutant!

Фијума, на којој станује 16 хиљада чистих и имућних Хрвата, прима у своје мађарске школе дјечицу, не само са свога територија, него и с правог правцатога хрватскога Приморја, који припада модрушко-ријечкој жупанији. Но није само то. Мађаризација је тако преотела мах, да Хрвати чакавци моле пештанску владу, нека им дозволи, да своја имена мађаризирају. Ове молбенице шаље пештанска влада, хрватско-славонској влади у Загребу с ироничном примједбом, да пештанска влада није компетентна, да такове молбенице ријеши. већ нека их ријеши влада у Загребу. Ове молбенице и овај јаук хрватске сирочади не могу да угуше сви софизми Великих Хрвата, сви: ако, али, премда, ипак и т. д. И сад се чују питања, шта је вриједила сарајевска свечаност и идеално оснивање Велике Хрватске. Језуитски „Обзор“ и остале хрватске новине ћуте. Или се можда тјеше, да ће трговац Filip Fröhlich продавач шибица св. Ћирила и Метода на велико подигнути какову хрватску школу?! Тако ето дође страшна криза, да казни лаж. Јер фијумански догађај остаће сталан, он неће хтјети ни моћи узмакнути, јер за њим стоји Будимпешта, а сигурно ће посијати сјеме за будуће дане. Брод великохрватске политике добио је тиме велику рупу и постаје несигурним, све ако и пође за руком ову велику рупу моментано и зачепити. Што се једном догоди, то се може опет на ново догодити, тако сигурно, као што исти поводи рађају исте учинке. Велико-хрватска политика мора да утуви, да управо толико вриједи, колико и њена вика и да је сваки лажни апел на народно хрватско осјећање узалудан, као што је свако ласкање, претња или замка Србима смијешна.

Она мора да одбаци сав свој лажни баласт утварања, ако хоће даље да броди, па спасавати „остатке“ Мале Хрватске, која ни кад није ни била већа, нити ће икада моћи бити.

Велико-хрватска политика мора из хаоса ових догађаја да извуче праву и истинску језгру њихову, јер баш у оваковим догађајима, као што је сарајевска свечаност и пропадање хрватскога народа уз Фијуму, налази се корен цијеле њезине прошлости, садашњости, а по свој прилици и будућности. Њезин садашњи лажни патриотизам и патос одузима сиромашном хрв народу нормалну температуру здраве политичне идеје и онесвјешћује га. У таковој омаглици лако се изолирају дијелови народа, лажљивим се ријечима маме у замку и засједу, камо ће узалуд касније допирати опомене ма и са српске стране. Ова су два догађаја губитак за хрватски народ, и Хрвати треба добро да промисле, чине ли добро и мудро, кад своју екзистенцију жртвују на олтар лажних и умишљених принципа, које им nota bene, ставља пред очи туђа и непријатељска рука. То је кардинално питање, на које треба да се окрене сав хрватски народ. Јер од одговора његова не овиси само судбина фијуманских и приморских Хрвата, не овиси само судбина обзорашке или чисто-нечисте странке, већ с временом судбина цијеле организације, која се назива „автономија“. Или ће челенка обзораша др. Мазура, заједно са израиљевим потомком др. Франком и даље осваја Босну, мумљајући C' est trop, Monsieur!

А. О.

Зулуми по Старој Србији.

Какво је стање у Старој Србији, најбоље се види из једног приватног писма, које је донела београдска „Законитост“:

„Ово је писмо и сувише мало, а да би у њ могло стати све оно, што би имао да ти напишем о несрећама и невољама, које сналазе Србе сељане у селима около Гостивара. За то ти пишем само о ономе, што је крупније и важније.

Сумње нема, сећаћеш се — јер сам ти и ја писао, а и у новинама је било говора о томе — да у околини Гостивара хајдукује злогласни Хазир, Арнаутин из Орћуша. Он је, као што ћеш знати, јамачно убио лане српског свештеника из Дуфа, за тим два Србина, једног Турчина, једног турског војника, па најпосле и једног жандарма.

Тај крволок и разбојник хајдукује и чини грдна зла и несреће још једнако. — У јулу месецу ове године извршио је опет једно грозно убиство. Убио је Николу Андоновића из села Маврова, млада ожењена човека од 26 година. — Никола беше пошао у Гостивар на пазар, али га на путу пресрете Хазир и одведе га у оближњи шумарак, а кући његовој посла поруку, да му за откуп главе Николине исплате 20 златних лира уцене. Мајка Николина, добивши поруку разбојникову, заиђе по селу и покупи 20 лира, па се онда сутра дан рано диже да потражи Хазира и да му исплати уцену. Али какав ужас за ту јадну мајку! Кад стиже на пола пута између Маврова и Гостивара, а она нађе свога сина убијена и унакажена. Обесни крволок није имао стрпљења да чека ни 24 сата.

То је било у јулу месецу, а ево шта је учинио сад у почетку овога месеца.

Између села Речана и Гостивара срете он једног кадију и једног шеика, које су пратили чауш (наредник) жандармски и овога брат редов жандармски. Кадију и шеика пустио је да прођу на миру, њих је, Бог те пита из каквог узрока, поштедио, а чауша и његовог брата жандарма убио је.

Познато је, да је Хазир и село Дуф, као и многа друга села ставио под своју хајдучку власт, да му од времена на време дају данак. Али се он не задовољава ни тиме, што му сељани дају колико год од ког села затражи, него хара и уцењује још и многе појединце.

У селу Дуфу живи породица неког газда Крсте, који је са сталном радњом својом у Русији. Крста је пре кратког времена дошао у Дуф, да обиђе кућу и породицу своју, па да се опет врати у Русију. Таман се беше спремио за повратак, а Хазир, докучив за његову намеру, дође кући његовој баш у очи Крстова дана и похара га до голе душе. Па још не би ни тиме задовољан, него хтеде повести са собом најстаријег сина Крстиног, кога остави тек на многе сузе и молбе материне. Иначе би Крста морао из ока из бока створити пара да откупи сина.

Тако похараном Крсти заказа овај опаки зликовац, да се не сме удаљавати нигде од куће, јер ће га иначе убити. Али Крста ипак уграби прилику, те

ПОДЛИСТАК.

ПИТАГОРИНО ПРАВИЛО.

Enrico Castelnuovo.

(Свршетак.)

Четири или пет несрећних другова, који су положили испит с исто тако сјајним успехом, као и ја, чекали су ме напољу.

»— — Пао?!«

»Со славоју!« одговорих са свим равнодушно. Па додадох: »Увек сам говорио: Математика је измишљена за цуњала! А ја не могу цуњати.«

»Ни ја!« викну један од несрећних садругова

»Какво си питање добио?« запита други.

»Пх! Питагорино правило. Молим вас само, шта ме је стало, да ли је квадрат над хипотенузом једнак или није суми квадрата над обема катетама!«

Неки дугајлија, којем беше 14 година, тешио ме: »То се не тиче ни тебе ни мене, нити икога на свету. Па онда кад су једнаки, што нису задовољни тиме? Зар траже да им се та већ доказана истина и опет доказује? Па кад и не би били једнаки, што да ми то доказујемо?«

Уозбиљих се. »Верујте ми«, рекох гласом искусна човека, »сва је кривица до рђаве научне основе. Мој отац увек то говори, па док не буде основа боља, дотле не ћемо ми у школи ништа честитог научити.« — —

Одосмо кући. До куће се, признајем, охладило доста моје уверење.

Онај злокобни испит беше у ствари од врло велика утецаја на моју будућност. Мени и свима другима беше јасно као дан. да нећу постати велики математичар. На основу одлуке породичног савета, напустих реалку.

Средства мојих родитеља не дозвољаваху да почнем из нова науке у гимназији. Био сам присиљен, да одмах ступим у практичан живот, где сам најпре могао до нечег доћи.

Растанак с ђачким животом не беше ми лак. Моја одвратност према математици не протезаше се и на друге предмете, у којима сам сјајно успевао по суду мојих наставника, и напослетку — ја сам волео школу. Ја сам волео оне строге просторе, које смо ми дечаци животом и радошћу испуњавали, волео сам скамије, које смо ми лакомислено рескали с нашим перорезима, ја сам шта више волео и оно црно чудовиште, школску таблу, сведока мог последњег пада.

И тај пад — нанело ми је Питагорино правило. Да сам добио друго питање — ко зна, можда би ипак срећније прошао!?

Ноћ после оног испита страшно сам провео. Увек сам видео онај страшни квадрат где виси о својој хипотенузи. С десна и лева се ђаху као зли човечуљци мањи квадрати. Читава збрка од црта, великих и малих латинских слова комешало се по мојој глави: BAC=NAF; NAB=DEF.

Прође читав низ година док се не престадох грозити при помисли на Питагорино правило. Постепено је губио сваки страх за мене Питагора са његовим квадратима.

Напослетку збриса време, које је својим сунђером већ много што-шта из нашег памћења избрисало, и успомену на онај страшни час математике. Пре неке недеље дође ми до руку једна свеска мога сина.

Видех у њој мени страшну и познату слику: цртеж за доказ Питагориног правила.

»Ах! клетва стиже и наше потомке!« узвикнух. »Јадно дете! Зар и по њега да буде правило грчког мудраца несрећно, као некад по мене?«

Кад ми синчић из школе дође, запитах га са свим достојанствено: »Јесте ли у геометрији дошли већ до Питагорина правила?«

»Јесмо оче,« одговори он равнодушно

Ја сам озбиљно главом махао.

»Врло тешко правило«, рекох.

»Зашто?«

»Ти као да хоћеш да ме увериш, да није тешко?«

»Па зацело, да ми није тешко.»

»Тако! Боље ћути! Ти знаш да не могу трпети кад ми се ко прави већи него што је.«

»Али оче,« рече ми син. »како можеш и мислити, да се узвисујем. Одмах ћу те уверити о противном.«

Он узе парче артије и оловку те поче, да чаробном брзином ствара кабалистичне слике трокутова.

»Што се доказа тиче,« рече ми, »то сам у неприлици. Али само ради избора. Знам четир доказа. Је л' ти све једно, ма који узео?«

»Јесте,« одговорих му. — И заиста мој син је све то знао. Он је могао доказати шта

се искраде из села, а да га хајдучки јатаци не спазе те оде са женом у Гостивар до мудира (среског начелника) и исприча овоме шта га је све снашло. Он, наравно, није смео подносити формалне тужбе противу разбојника, него је тражио од власти само толико, да му ова пресели децу у Гостивар. Мудир послуша молбу и одреди 10 жандарма да оду у Дуф и да отуд доведу децу Крстину. Али јатаци и помагачи Хазирови пресретну жандарме и својим претњама тако застраше жандарме, да се ови вратише у Гостивар без деце. Јатаци им рекоше, да ће и с њима десеторицом бити онако исто, као и с оним чаушем, само ако покушају да поведу децу.

И тако сад Крста, са женом, седи у Гостивару, а деца му у Дуфу, и нити он сме к њима нити могу она к њему. Бедни човек овај живи у беспрекидном страху, кад ће до њега доспети црни глас, да су му деца побијена, а дом опљачкан или спаљен!...

Политички преглед.

Земаљски сабор. У прошли четвртак била је кратка формална седница, у којој је примљен у трећем читању законски предлог, што се тиче наручивања поруџбина. Затим су саборски извештачи поднели своје извештаје о готовим предлозима, што се тиче помесних железница, правних одношаја оних, који саде и производе дуван, програма статистичког звања за годину, што долази. Председник министарства поднео је извештај о грађењу нове саборнице, који је упућен финансијском одбору. Најзад је одлучено, да наредна седница буде у понедељак.

Нова саборница. Председник министарства је у свом извештају о радовима на новој саборници известио, да ће нова саборница бити готова крајем године, што долази, те да ће се седнице у тој моћи држати у првој половини 1902. године. По извештају износи целокупни трошак почевши од 1. новембра 1884 г. до 31. децембра 1899. г. 13,994 332 85 форината.

Државни прорачун. Финансијски одбор угарског сабора почео је да претреса државни прорачун. Почето је с мањим рубрикама: трошак на издржавање краљева двора, кабинетске писарнице, трошкови на нову саборницу, заједнички трошкови, мировине, државни дугови и трошкови министра око краљеве личности. При том је било речи о Штадлеру. Комјати пита на име, ко је одговоран за писмо, што је послато Штадлеру. Председник министарства изјављује, да је то писмо написано по заповести краљевој и да је оно тако рећи приватно писмо краљево и ако је доспело после у јавност. После тога Комјати жали онај трошак, што га је проузрочила експедиција у Кину. У дипломацији види потиснут мађарски елеменат, а због грофа Ревертере, посланика на папину двору, напада министра спољних послова. Посланик Гајари та које говори у овој ствари и вели, да лепдочек Штадлеров у Ватикану, значи, да заступник аустро-угарски Ревертера није онакви, какви би требао да буде на папину двору. Председник министарства вели, да се морала послати експедиција у Кину, јер би се иначе Аустро-Угарска јако осрамотила. Голуховски, министар спољашњих послова, вели, увек се с њиме договори, кад хоће да учини што, што се тиче иностранства. Према томе, вели, не стоји, да је Угарска запостављена. Што се тиче грофа Ревертере, та ће се ствар, вели, скорим решити и то повољно по Угарску и њен углед. Наредна седница је заказана за данас, суботу.

Султан и босански мухамеданци. Из Цариграда јављају, да је тамо стигла мухамеданска депутација Босанаца, која је недавно била у Будимпешти. Депутација је молила, да је султан прими у аудијенцију. Међу тим, султан није био вољан, да прими депутацију, која је хтела молити, да се султан заузме за њихову ствар код Аустро-Угарске.

Спор између Румуније и Бугарске. Како агенција румунска из Букурешта јавља, порота ће бити сазвана за 12. новембар п н. да изрече пресуду над члановима бугарско мађедонског комитеа, због убиства Фитова и Михајљана, и због завере против убиства краљева.

Укидање опсадног стања у Бугарској и сазив бугарског собрања. У Софији је јуче изишао указ, којим се укида опсадно стање у више срезова. Опсадно стање било је проглашено због побуне народа, када су бугарске власти хтеле да збирају нов порез десетка.

Други указ сазива бугарско собрање за 15. (28.) новембар о. г.

Рат између Кине и удружених сила

Како извештаји из Кине јавише, данас, у суботу требали су отпочети преговори мира у Пекингу. Но при свем том не може се рећи, да је стање иоле јасно, и тешко, врло тешко да ће доћи до икаква споразума. Савезници ни међу собом нису сагласни, а како ће тек да воде преговоре заједнички са Кином

У ноти, коју је Ли-Хунг-Чанг послао страним посланицима, изјављује Ли-Хунг-Чанг своје жалење, што се у Кини догодише најновији догађаји, уједно обриче да се тако што у будуће неће никада десити. Ли-Хунг-Чанг и Чинг пристају да се плати државама одштета, што су им посланства разорена. Величину одштете да одреде заступници сила. Европејци ће добити нове трговачке политичке уступке, или да се промену досадањи уговори. Ако би жеље савезника разнолике биле, (што ће без сумње и бити) то свака сила нека засебно изнесе своје захтеве. Оне личности, које су држале уз боксере, или ове потпомагале, биће по кинеском закону кажњене. Ли-Хунг-Чанг и принц Чинг моле, да чим се приступи преговорима, да се сва непријатељства обуставе, а први састанак ради договора, да се одржи у Чунг-Ли-Јамену, сутра у недељу. Осим тога тражи Ли Хунг-Чанг, да чим се приме у начелу главне основе преговора, да се допусти Чунг-Ли Јамену да ради, а чим се реши питање о отштети, одмах да се савезничка војска повуче из Пекинга.

Ли-Хунг-Чанг је још саопштио страним посланицима, да се обратио са молбом у Петроград, да се руски посланик Гирс врати у Пекинг. Отуда ваљада и јављају из Шангхаја, да се руско посланство на нарочиту заповест руског цара враћа натраг у Пекинг.

Како најновији извештаји јављају француски посланик Пихон већ је и одговорио на ову ноту Ли Хунг-Чангову. У одговору своме вели Пихон, да пошто Кина признаје, да је повредила народносно право, то се мора и питање о одговорности решити. И с тога тражи да се ексемпларно казне главни кривци Туан, Чуанг, Кангси и Тунфузијанг, и до год њихове главе не падну, не може бити ни говора о томе да се непријатељства обуставе.

Ако је ова вест истинита, онда су преговори већ одмах у почетку прилично свршени. Јер је Ли-Хунг-Чанг већ у више маха изјавио, да кинеска влада не може смрћу казнити чланове царске куће.

Но рецимо да ће и доћи до споразума у погледу казне речених лица, али како ће бити у погледу одштете и уступака. Нема сумње да ће свака сила за себе изнети своје захтеве, па све нека Кина и пристане, хоће ли саме силе између себе дозволити, да ова или она зграби овај или онај мастан залогај. или дође до бољих трговачко политичких уступака Све више доиста изгледа, да су боксери својом побуном хтели само да баце кост међу силе, те да их после оставе да се кољу око ње, а они да чекају за себе згодан тренутак.

И доиста, енглеска штампа са свом својом жучи окомила се на Русију, и вели, да макар Русија сто пути порицала, да неће у Кини никаква земљишта, то није истина. Русија је у ствари већ анектирала Манцурију. Износи вазда нови тајних откровења у руским плановима, па износи чак и речи једног великог руског војног саветника, који је рекао: Већ од две године овамо, Русија није ни једног свог војника, нити једну своју убојну лађу позвала натраг из Источне Азије Од септембра ове године такови јак положај смо заузели у Источној Азији, да нас из њега нико више избацити не може, нарочито од кад на земљишту Азије имамо преко три стотине људи под оружјем.“ И енглеска штампа очајно упозорује остале силе на опасност, која им од Русије отуда прети, по њихове зар животне интересе.

Међу тим и међу самим Кинезима, као да невлада најбоља воља за мир. Кинески цар са двором остаће у Синганфу. Немири се све више шире, и заузеће Паотингфа изазвало је међу Кинезима само још веће огорчење. Принц Туан и данас је у највећој власти.

И под тим приликама ето треба да отпочну преговори, и зар ту има изгледа на повољно решење кинеског питања.

Ласкав дочек.

Барон Апел кренуо се недавно торжествено из Сарајева, да обиђе новопазарски санџак. А тај новопазарски санџак је као што знате ни на небу ни на земљи. Иначе је он други у окупационој шкали.

Прво долазе Босна и Херцеговина. Оне су окупиране од Аустро-Угарске. За тим долази новопазарски санџак, који је у пола окупиран, јер је у главним местима његовим мешовита

је хтео; ја сам био присиљен, све на веру да примим.

»Но, то ћу узети онда најобичнији доказ«

Како рече, тако и учини. Повукао је црте од горе и од доле, уздуж и попреко, као год што сам и ја, блажене успомене, требао чинити некад пре двадесет и две године. С тоном најдубљег убеђења, извео ми мој математичар, да је трокут BAC једнак трокуту NAF; да је ромб RAHB стоји у мени непојмљивом одношају према квадрату DEAB; да је напослетку ово с оним једнако а оно овоме слично, због чега је наравно онда свом свету поњатно, да мора велики квадрат BHIC имати у површтни и садржини исто толико, као збир квадрата CAFN и DEAB.

»А сад ћемо,« рече ми син сигурно кад је извео доказ, »на други начин доћи до истог резултата.«

»За име божје!« викнух у страху, »задовољимо се, да смо и то до краја извели. Одморимо се мало од умора.«

»Да се одморимо? Зашто? Ја се нисам ни мало уморио.«

Није се уморио! У мом сину мора да се скривао какав Њутн. Он беше живи протудоказ Димине теорије о наследству.

Ја га са страхопоштовањем посматрах.

»Ти си сигурно најбољи математичар у твом разреду?« запитах с пуно решпекта.

»Нисам,« одговори он »Двојица су бољи од мене. У осталом што се Питагориног правила тиче, сваки се труди, да га што боље научи; једино већ и с тога, што не ће да га рачунају међу магарце.«

Међу магарце .. Из уста свога сина чух оне исте речи, које сам пре двадесет и две године на знаменити дан мога испита собом кући понео.

Али тајну не хтедох да откријем. За то и рекох: »Знам, знам. Ја сам само у шали рекао, да си ти најбољи. Али и ако разумеш Питагорино правило, не мораш ипак ништа уобразити.«

»Па то и не чиним. У осталом има у нашем разреду два три дечка који не пазе. Па је онда са свим појмљиво, зашто, и ако нису магарци, не разумеју ово лако правило!«

Морадох се сетити на разне цртеже и читање испод скамије, ради чега ми је пребацио професор Ровени. Нехотице рекох: »Да богме да је тако. Друкчије не могу ни схватити, зашто тада нисам ништа знао...«

»Како? Ти?...« прекиде ме син. Он ме у чуду погледа и — поцрвени преко главе. Смео бих се опкладити, да је хтео да се гласно насмеје.

Метох му руку на уста

»Ћут', ћут'! Заборавимо то.«

Питагорино ме правило, као што се види, стало опет новог понижења. Опет га мрзим као и пре. Ја и оно се не ћемо никад помирити, али се привикавам, да га посматрам као неизбежна кућна пријатеља. И ради тога већ мора човек бити према правилима учтив; па и онда, ако нам је које лично антипатично.

Миле.

посада из аустро-угарске и турске војске. Оно што иде иза новопазарског санџака, то се тек мисли окупирати. А оно што за тим иде, то ће се тек видети шта ће се мислити.

Еле генерал Апел дође из Сарајева да обиђе новопазарски санџак. Паша новопазарског санџака, дочека га са највећим поштовањем. Само што не паде пред њим у прашину.

— Аман ђенералу име ће се твоје спомињати у далеке векове. Ја те поздрављам као представника велике и просвећене државе. Ми Турци не умемо лагати и ја ти ево искрено велим: — За ово дванајестину година од окупације, ви сте постигли онај велики успех, што га ми не могосмо постићи вековима..

Да је генерал Апел, имао на себи перје, то би му перје било порастило у онај мах.

А паша наставља: — Ја нисам познавао све до скора силу културне државе. Сад сам је упознао И није човек ко вам то не призна.

Генерал Апел не уме већ да остане у кожи од радости а паша наставља:

— Ево вићу где се постигли вашом културном управом за кратко време у Босни и Херцеговини тај ненадни успех да се измирише и зближише и побратише мухамеданци и православни, а ми то кроз векове не могосмо учинити. Нека вам је искрена хвала...

Генералу Апелу се по свој прилици смучило, јер не умеде да се захвали на тако усрдном и ласкавом дочеку.

ДОПИС.

Черевић. 5. (18.) октобра о. г. око подне, стиже жицом радосна вест; да ће дични син Горе Црне, — јунак над јунаци, — војвода Марко Миљанов са својом супругом, у путу из Привине Главе, а од Илока паробродом, посетити Черевић. Много пре доласка пароброда, искупио се силан свет на станицу. Кад се појавио пароброд, умукнуо је жагор, — сваки је са уздржаним дахом, чекао тренутак, када ће угледати тако високог госта, кога Черевић још дочекао није Чим је војвода ступио на станицу, захори се из више од 200 грла, громовито: „Живео!“

Одмах при изласку из пароброда стајао је преч. г. Ђорђе Максимовић парох, са осталим одличним грађанима. Ту га је са неколико топлих речи поздравио, те у свој дом позвао. И војвода и војвоткиња беху тронути искреним дочеком народа и клицањем дечице, које их је све до у дом парохов пратило.

Високе госте дочекала је у свом дому врсна домаћица — попадија са своја 4 сина — сокола, које су и војвода и војвоткиња родитељски целивали.

За вечером, коју је у своме дому приредио г. парох, био је уз госта цвет грађанства. Од земљоделаца беше ту чича-Савић, који нарочито упада у очи са свога здравога мишљења и доследности. Нарочито се војводи удовољио, кад му је поднео на дар 2 свеске својих песама: „Фрушкогорци у песмама“.

Прву здравицу, напио је врли домаћин војводи, а за овом !војвоткињи и госпођама, које усрдно дочекаше и целога вечера занимаше своју милу гошћу. Иза ових здравица, ређале се још многе друге све лепша од лепше, и иза сваке захори се или: „Онамо онамо“!.. или многаја љета и то тако одушевљено и складно, да је војвода био у најстрожијем смислу речи усхићен. Том свом усхићењу, дао је израза у неколико речи, а снажио их је цитатима из „Горскога Венца“, песама Бранкових и осталих народних, којих војвода много знаде, јер му је то једна од најмилијих работа, као што он сам вели.

Лепо је било гледати војводу и војвоткињу у прочељу. Беше то жива слика, ретко виђена. Гледајући у њих, носиш се далеко у славну прошлост српску, па се винеш далеко у будућност, која ти је сјајна и лепа, јер док је 'ваки соколова — хоће бити славе и напретка.

Око 1 часа по поноћи, опростисмо се са гостима, пожелев им добру ноћ. Сутра-дан отпутоваше у манастир Беочин.

Изјава.

Ја доле потписани очитујем, да сам био заведен од стране опћинског биљежника и начелника Алије Одобашића, да потпишем некакав спис у коме — бајаги — стоји, да нас нико не смета, да идемо у џамију и да се Богу молимо. Рекоше ми још, да је тај спис од травничког муфтије. Сад сам дознао, да је тај спис или »изјава« у истину био наперен против свеопћих мусломанских захтјева, у Босни и Херцеговини, а нарочито против нашег опће-штованог Али фехми еф. Џабића муфтије из Мостара, који је на челу исламској депутацији, која на мјеродавним мјестима подастире наше захтјеве, наше жалбе и тужбе и којој се и ја придружујем изјављујући јој моје потпуно повјерење, а уједно опозивам свој потпис са горе речене и криве изјаве.

Жупањац, 11. октобра 1900.

Свједоци: Осман-ага Диздар.

Емин-ага Дулаш.

Фазли-ага Нумић.

Изјава.

Ја ниже подписани одустајем од мога подписа, којег сам предао котарском уреду у Коњицу и не разумевши, шта тражи босанско-херцеговачка мухамеданска народна депутација, коју предводи мостарски муфтија Али фехми ефендија Џабић — ну сада дознавши потанко захтјеве те депутације, која тежи и тражи вјерско-шериатске ствари, придружујем се свим срцем истој.

Коњиц, дне 5. септембра 1900

Ибрахимага Хаџић с. р.
градоначелник.

Свједоци:

Ахмедага Хаџић с. р.

Хаџи Осман еф. Хаџић с. р.

Вести из места и са стране.

Изложба слика. Млади словачки сликар Карло Лехоцки изнео је на углед овдашњем грађанству више својих уметничких радова. Међу њима је Распеће Христово копија по Ван Дику, више слика из природе, један портре као студија и т. д. Слике су неколико дана биле стављене па углед у „Матици Српској“, а биће још који дан изложене и у књижарници А. Пајевића. Осим тога млади сликар ради неколико попрсја овдашњим грађанима. У раду му се огледа лепо вештина и темељно познавање свог уметничког рада.

Избори за епархијску скупштину пакрачке дијецезе. За епархијску скупштину пакрачке дијецезе изабрани су ови: У пакрачком протопопијату изабрани су за световне заступнике: Владимир Матијевић, Коста Јовановић, Стеван Сунајковић, Ристо Бјелајац, Јован Марковић, Миша Богдановић, Јефта Петровић и Светозар Прибичевић; за свештеничке заступнике изабрани су: Саво Стојаковић парох смољановачки, Јован Грубић, парох слободштински и Теодосије Марковић парох даруварски. У протопрезвитерату вођинском изабрани су за световне заступнике: Јоцо Вуковић, Божо Алексић, др. Пера Лацковић, Павле Тврдковић, др. Мита Харабел, Остоја Зјалић, Васо Теодоровић и Алекса Крецулов; за свештеничке заступнике: Максим Кудумило игуман орах вачки, Васо Свилар парох слатински, Константин Милић, парох боровски и Јаков Марић парох добровићки. У беловарском протопопијату световни су изасланици: Аћим Ђермановић и Паја Мандровић. Милан Бакић, Арсеније пл. Милекић, Антоније Орлушић, Љуба Бакић, Ђорђе Петровић, Никола Балота, Марко Шарчевић, Симо Вукобратовић, Васо Милеуснић и Нисо Север. О резултату избора свештеничких изасланика не знамо још резултат. У новоградишком протопопијату од свештеника: Васо Мијоковић парох медарски, Јован Јовановић парох рајићки, Вељко Лукић парох ловски; од световњака: др. Никола Ђурђевић, Пајо Стефановић, Саво Адамовић, др. Коста Младеновић, Петар Ивановић и Јово Рашковић.

Споменик Верешмартију. Славном мађарском песнику подигнут је већ давно споменик у Стојном Београду, али у Будимпешти још нема нигде ни најмањег знака, који би подсећао на њега. Будимпештански католички клуб покренуо је мисао да се Верешмартију подигне у Будимпешти достојан споменик, тим пре, што ће се у скоро навршити стогодишњица од рођења славног песника.

Долијали. Из Дражђана јављају: У Најсицу је нађен пре два дана у својој кући убијен машиниста Дитрих а његова жена обешена. Дитрих се сам убио и његова се жена сама обесила из страха да ће их постићи казна због њихове дугогодишње превере. Ствар је у овоме: Дитрих је још пре 20 година, при некој железничкој несрећи лакше рањен био. Он се од то доба претварао се да је обамро. Лекари, који беху дозвани да га прегледају, дадоше се обманути и испоставише код Дитриха обамрлост. Ово је изазвало било живо саучешће у целој околини. Управа железничка давала му је годишњу награду, а жена његова добијала је са свих страна припомоћи, да издржава свога обамрлог мужа. И то је тако трајало пуних 20 година. Но сељаци су више пута приметили неке сумњиве знаке у вече кроз прозор куће Дитрихове. Изгледало им је као да он у вече устаје. Почеше мотрити, док једном не видеше кроз одушку на застору прозора, да Дитрих стоји у соби. Сад жандари рупише у кућу, но док уђоше у собу Дитрих је и опет лежао обамро на постељи. Узалуд га жандари позиваше најстрожије да устане он се не мицаше. Жандари одоше да пријаве овај догађај власти и кад дођоше сутра дан у кућу Дитрихову нађоше њега убијена а жену обешену.

Нов зборник. Скоро је изашла из штампе књига Les Tcheques an XIX. siècle, која допуњује зборник „La nation Tchèque“, што је изашао пре две године. Писац је познати франц. депутат Флуран, велики пријатељ јужних Словена. Он предсказује препорођај аустро-угарских Словена. За Чехе вели: Кад су Грци, Срби и Бугари могли добити слободу, зашто да је не може добити много културнији и јачи народ — Чеси? Ми Срби немамо ништа против остварења такве идеје, јер и сами признајемо, да је поштено и право да тако буде.

Крвава побуна раденика. У угљеном рудокопу Фердинанду на Драви, дошло је до крвавих изгреда. Жандармерија је оружје употребила да поврати мир и том приликом је 8 раденика на месту убијено а преко 20 које тешко које лако рањено. Догађај тај овако описују: При недељној исплати раденика приметили су Хрвати да Чеси добијају већу дневницу. Изабрали су између себе изасланство те га послали инжињеру рудокопа Хавличеку, да траже и за хрватске раденике исту плату. Но инжињер им није хтео молби да удовољи. Сутра дан кад су дошли чески раденици, хрватски раденици ударе на њих и хтедоше да их избаце из рудокопа. Инжињер Хавличек се умеша у корист нападнутих Чеха, но хрватски раденици се окоме онда на њега и зло га искрваве. Жандармерија брзо дође и позове хрватске раденике да се разиђу, но ови ударе на жандармерију и хтедоше да јој отму пушке. Жандармерији брзо дође у помоћ друго јако оделење жандармерије, те просу плотун из пушака на нападаче, од којих паде 8 мртвих, а 20 које лако, које тешко рањених. Раденици се онда разиђоше а строга се истрага повела.

Света година. Свети отац папа добро је ћарио са „светом годином“. Папин велики пенитенцијар и главни ризничар рачуна, да су до сада у то име добили од правоверних католика шест стотина милијуна динара. И тако се лепо исплатило, што је Леон XIII. опет завео ту згодну установу, коју је папа Бонифације био завео у 1300. г. а папа Леон XII. последњи је пут прославио 1825. г. Протестантски листови, уздајући се у последњу годину деветнаестога просвећеног столећа, говорили су, да ће се римска курија осрамотити, са светом годином, али ето види се, да су се они преварили у рачуну. Језуити су очекивали, да ће курија од поклоника добити ове године 200 мил. али ето и они се преварили у рачуну, јер се већ добило три пута толико. Досада је преко милијун поклоника било у Риму поводом свете године.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 7. октобра.

Минхен. Пре него што је Билов наименован за државног канцелара, осигурао је себи цар лично пристанак савеза.

Фијума. Берза и друштво Лојда обратиле се молбом на министра трговине да чува трговачке интересе Фијуме и уједно да осигура градњу жељезнице Сарајево-Огулин преко Бихача.

Праг. Председник политичког клуба у Хорвицу, др. Ербан, стављен је био у затвор, што се при прозиву свога имена није јавио. А није се јавио за то, што није споменута и његова докторска титула. Ово је међу сакупљеним народом изазвало било велико незадовољство, и када је народ почео претити, сресни капетан пустио је др Ербана из затвора. Др Ербан се за тим пријавио војној власти у Јозефштату, где је стављен у гарнизонски затвор.

Будимпешта. У финансијском одбору Сел одговорио заступнику Барти, да ће се у скоро састати регниколарна депутација, да претреса хрватски нунцион. Ако не би расправа истог до јесени била готова, мораће наступити провизорија.

Панама У републици Колумбија траје још грађански рат, унутрашњост је опустошена и држава нема никаквих средстава да се развија.

Берлин. Државни канцелар Билов овде приспео.

Тијенчин Овде у немачкој војсци овладала болест дневно двоје-троје умиру. Ли Хунг-Чанг предложио, да 15.000 царске војске у сајузу са војском удружених сила успоставе ред.

ОГЛАСИ.

Ball-Seiden-Robe fl. 6.30

und höher! — 14 Meter! porto- und zollfrei zugesandt! Muster umgehend; ebenso von schwarzer, weißer u. farbiger „Henneberg-Seide“ v. 45 Kreuz. bis fl. 14.65 p. Met.

G. Henneberg Seiden-Fabrikant
(k. u. k. Hofl.) Zürich. 533 31—40

За мој контоар

потребујем једног трговачки изображеног, солидног, поверљивог и вредног младог човека за

БЛАГАЈНИКА.

Потребно је даље, да компетенти трговачку школу и неко време праксу имају.

Алекс. Адамовић,
винарска радња и творница коњака
1-3 544 у Новоме Саду.

ЧОКОЛАДА SUCHARD

СВЕТСКА ИЗЛОЖБА У ПАРИЗУ 1900.

545 35—

■ GRAND PRIX ■

Највеће одликовање.

Хемијски завод краљ. угарског универзитета:

Kristály

Планински извор
СВ. ЛУКИНОГ КУПАТИЛА
У БУДИМПЕШТИ
јесте ванредно чиста, двоструко-угљено кисела

МИНЕРАЛНА ВОДА.

Добија се у шпецерајским трговинама, гостионицама и рестарацијама на жељ. станицама.

У НОВОМ САДУ:
У ТРГОВИНАМА Г. Г.
Стојановића и Радовановића, Браће Вагнера, Д. Коде и З. Арсенића.

Од више стотина признатих лекара препоручена.
Најукуснија и најјефтинија минерална вода.

538 2—3

ПРАКТИКАНТ,

хришћанин, са школском спремом, који је вичан српском и немачком језику у говору и писму, може добити одма место, уз малу плату у једном већем фабричком етаблисману у Новом Саду.

Оферте под шифром „A. Z. 100.“ треба упутити на администрацију овог листа.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА И ГАЛАНТЕРИЈСКЕ РОБЕ
ТРГОВИНА

БРАЋА МИЋИЋ

ДОЊА ТУЗЛА (Босна)

потребује старијег помоћника, вештог продавца и аранжера аузлога. **Ступање одма** или у току од 14 дана. 536 3—5

ШТАЈЕРСКИ

ДОДЕН

за одела
за огртаче
за хавелоке
за спортодела
за ватрогасце
за ливреје

СВЕ ЧИСТА ВУНА.

Најмодернијих и најбољих квалитета **ЧОХАНИХ ШТОФОВА**

■ ЗА МУШКА ОДЕЛА. ■

Највеће стовариште штофова за **КАПУТЕ ЗИМСКЕ**

Црних и плавих **Камгарнова, Шевиота** од **3 кр.** па на више.

Мустре бесплатно.

Чохано одеље 6—13 474 фирме **KASTNER & ÖHLER, GRAZ.**

Зашто толика подражавања?

Зато што је прави Ајзенштетеров

LINOLEUM FUSSBODEN EMAIL

регистрована заштитна марка „*Eiserner-Ritter*“ најбољи и најистрајнији лак за *мекани патос и кухињски намештај*, којег свако сам мазати може.

Registrirte

Schutzmarke „Eiserner Ritter“

Ајзенштетеров Линолеум емајл за патос

суши се за један сат, имаде ванредан сјај и досад ненадмашиму трајност. У бојама бр. 1. је жуто-мрко, бр. 2. вагасито-мрко и бр. 3. мехагони-мрко. Услед великог распростирања наш се

Линолеум емајл за патос

под разним сличним именима, а разним невредимим подражавањима у трговини износи. *Сваки нека дакле изрично тражи Ајзенштетеров* „Linoleum Fussboden Email“ *са регистрираном заштитном марком* „Eiserner Ritter“.

Lack und Farbenfabrik
Gebrüder Eisenstädter
Wien.

Главно стовариште у Новом Саду: код **Стојановића и Радовановића.** 457 6—12

ОБЈАВА.

Овим се до општег знања ставља, пошто је високо **кр. уг. финансијско министарство** по својим контролним органима ревизију срећака I. класе кр. уг. повлашћене класне лутрије **(седме лутрије)** обавило, да су срећке главним колектерима на распродају предате. Од високог **кр. уг. министарства финансије** одобрени план за извлачење овим се износи на јавност:

ПЛАН КРАЉ. УГАРСКЕ ПОВЛАШЋЕНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ. ● Седма лутрија. ●

100.000 СРЕЋАКА 50.000 ДОБИТАКА.

Прва класа
Улог 12 круна
Извлачење: 15. и 16. новембра 1900.

Добитци			Круна
1	од		60000
1	„		20000
1	„		10000
1	„		5000
3	по	2000	6000
5	„	1000	5000
8	„	500	4000
30	„	300	9000
50	„	100	5000
2900	„	40	116000
3000 добитака кр.			240000

Друга класа
Улог 20 круна
Извлачење: 12. и 13. децембра 1900.

Добитци			Круна
1	од		70000
1	„		25000
1	„		10000
1	„		5000
3	по	3000	9000
5	„	2000	10000
8	„	1000	8000
20	„	500	10000
60	„	300	18000
3900	„	80	312000
4000 добитака кр			477000

Трећа класа
Улог 32 круне
Извлачење: 8., 9. и 10. јануара 1901.

Добитци			Круна
1	од		80000
1	„		30000
1	„		20000
1	„		15000
3	по	10000	30000
5	„	5000	25000
8	„	2000	16000
10	„	1000	10000
70	„	500	35000
4900	„	130	637000
5000 добитака кр.			898000

Четврта класа
Улог 40 круна.
Извлачење: 6. и 7. фебруара 1901.

Добитци			Круна
1	од		90000
1	„		30000
1	„		20000
1	„		15000
3	по	10000	30000
5	„	5000	25000
8	„	2000	16000
10	„	1000	10000
70	„	500	35000
3900	„	170	663000
4000	добитака	круна	934000

Пета класа
Улог 32 круне.
Извлачење: 27. и 28. фебруара 1901.

Добитци			Круна
1	од		100000
1	„		30000
1	„		20000
1	„		15000
3	по	10000	30000
5	„	5000	25000
8	„	2000	16000
10	„	1000	10000
70	„	500	35000
3900	„	200	780000
4000	добитака	круна	1061000

Шеста класа
Улог 24 круне
Извлачење: од 19. марта до 15. априла 1901.

НАЈВЕЋИ ДОБИТАК У НАЈСРЕЋНИЈЕМ СЛУЧАЈУ

■ КРУНА ■

1,000.000

(Један милијун).

Од ових 480 згодитака последњи извучени добија премију.

1	Премија	круна	600000	600000
1	„	„	400000	400000
1	„	„	200000	200000
1	„	„	100000	100000
1	„	„	60000	60000
1	„	„	40000	40000
2	„	„	30000	60000
3	„	„	20000	60000
20	„	„	10000	200000
50	„	„	5000	250000
400	„	„	2000	800000
720	„	„	1000	720000
1000	„	„	500	500000
27800	„	„	200	5560000
30,000 добитака и премија круна				9 550,000

За извлачење I. класе, које ће се **15. и 16. новембра** о. г. у присуству кр. угарске контролне власти и у присуству кр. јавног бележника у редутским дворанама јавно обавити, могу се добити срећке код свију колектера кр. уг. повлашћене класне лутрије

Будимпешта, 14. октобра 1900. 545 1—1 **УПРАВА** кр. уг. повлашћене лутрије Лоњаји и Хазаи.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.